

Aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Betreft: Consultatiereactie over het Besluit anoniem melden

10 juni 2024

Edelachtbare heer,

In deze brief reageren, Elise Bink, Martine Lem en Caroline Raat wij op de ontwerp tekst voor de AMvB ‘Besluit anoniem melden’ (uitwerking ‘anonimiteitsbepaling’ in de Wet bescherming klokkenluiders (Wbk)). Als ervaren professionals hebben wij regelmatig te maken met de gevolgen van onoordeelkundige advisering en hulp aan mensen die getuige waren van een maatschappelijke misstand. Ook zien wij dat interne meldprocedures niet optimaal zijn ingericht. Dat levert mogelijke risico’s en schade op. Om die reden pleiten wij voor optimale wetgeving op dit belangrijke, complexe gebied.

Samenvatting

Kortheidshalve verwijzen wij naar de [uitgebreide online uitleg over de punten in onze consultatiereactie](#).¹ Deze laat zich al volgt samenvatten.

- **De bedoeling van indiener Omtzigt was een externe, goed opgeleide, met een advocaat vergelijkbare ‘tussenpersoon’.** Ongelukkigerwijs is hiervoor de term ‘vertrouwenspersoon’ gebruikt.
  - In de AMvB is gekozen voor een zowel interne als externe, mogelijk niet goed opgeleide functionaris die *niet* met een advocaat vergelijkbaar is.
  - Het is een werkgever op grond van mensenrechtenverdragen verboden om de vrije keuze van rechtsbijstandsverleners in te perken.
  - De aangewezen functionaris heeft geen verschoningsrecht.
- De aangewezen functionaris als bedoeld in de anonimiteitsbepalingen zal mogelijk de melder schaden met verkeerde handelingen en adviezen.
  - Uit het jaarverslag van het Huis voor klokkenluiders en bestudering van zowel trainingseisen als trainingsmateriaal van de beroepsverenigingen voor vertrouwenspersonen en *compliance officers* komt naar voren dat deze vaak volstrekt onvoldoende kennis hebben van het complexe vakgebied.
- De voorgestelde tekst opent de weg voor commerciële exploitatie door onvoldoende gereguleerde beroepen zoals vertrouwenspersonen, *compliance officers* en softwareleveranciers.²
  - Het probleem is dat vertrouwenspersonen en *compliance officers* vaak onvoldoende opgeleid en/of ervaren zijn om deze complexe taak uit te voeren. Met de huidige wettekst wordt de praktijk van amateurisme en statusgericht gedrag versterkt, wat uiteraard niet de bedoeling van de wettekst is.
  - In de opleidingsinformatie- en vereisten van de Landelijke Vereniging voor vertrouwenspersonen zien wij fouten en lacunes zodat het toelaten van door deze vereniging (na vier dagen training) geregistreerde vertrouwenspersonen tot grote schade aan melders, beklaagden en werkgevers zal leiden.
- De anonimiteitsbepaling is in de bepaling over interne meldprocedures in de Wbk geplaatst. Deze had in § 1 (geheimhouding) moeten staan om de beoogde gelding te garanderen.

¹ <https://www.ratio-recht.nl/wetgeving-klokkenluiders/>

² In de reeds ingediende consultatiereacties zijn wij een typerend schaamteloos voorbeeld hiervan. Faciliteren van dergelijke ondernemers leidt tot grote schade, bijvoorbeeld door het aanbieden van trainingen waarin cursisten fouten krijgen aangeleerd. <https://www.internetconsultatie.nl/wetnlqf/reactie/3e5cabb9-db45-4e45-9431-ba9129c44ab7>

- Dit kan alleen worden hersteld door een nieuw artikel 1d toe te voegen aan de Wbk.

Hoe luidt de anonimiteitsbepaling

Deze AMvB geeft gevolg aan het bepaalde in artikel 2, tweede lid, aanhef en onderdelen en en f, van de Wbk. Dit artikellid staat in artikel 2 Wbk, dat gaat over de verplichte interne meldprocedure voor werkgevers met meer dan 50 werknemers en een aantal andere werkgevers met minder dan 50 werknemers. Het luidt als volgt:

2. In de procedure, bedoeld in het eerste lid, wordt in ieder geval:

(...)

e. vastgelegd bij welke daartoe aangewezen onafhankelijke functionaris of functionarissen, die voldoen aan bij of krachtens algemene maatregel van bestuur vast te stellen eisen, het vermoeden van een misstand anoniem kan worden gemeld, en welke functionarissen zorgvuldige opvolging kunnen geven aan die melding;

f. vastgelegd op welke wijze, die voldoet aan bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te vast te stellen eisen, het vermoeden van een misstand anoniem kan worden gemeld;

(...)

Hoe had de wet moeten luiden?

In plaats van deze bepaling over anoniem melden in artikel 2 van de Wbk op te nemen, had deze in een nieuw artikel 1d, in paragraaf 1 – over geheimhouding en gegevensbescherming – van de Wbk moeten staan. Op die manier was geborgd dat:

- De regels altijd gelden, dus niet alleen voor melders die bij een werkgever werken die een interne meldprocedure moet hebben;
- De regels ook gelden voor de externe meldprocedure bij het Huis en de andere ‘meldautoriteiten’;
- De werkgever geen interne functionaris mag inschakelen hiervoor, maar dat juist een partij die vrij is van invloed van de werkgever moet worden gegarandeerd;
- De vrije advocaatkeuze kan worden gegarandeerd;
- Duidelijk is dat de wetgever niet geeft beoogd een vertrouwenspersoon of *compliance officer* te reguleren, maar iemand die minstens een relevante formele (top)opleiding op NLQF niveau 6 heeft;
- Duidelijk is dat leveranciers van meldsoftware die anonimiteit faciliteert ook aan bovenstaande eisen moeten voldoen. De kans dat deze door onkunde schade aanrichten is immers net zo groot.

Wij verzoeken u om met deze consultatiereactie rekening te houden. Uiteraard gaan wij graag hierover het gesprek aan.

Hoogachtend,

mr. E.P.W.A. Bink, advocaat;

mr. M.A.M. Lem, advocaat;

mr. dr. C. Raat, onderzoeker en rechtsbijstandverlener.